Stockholms läns landsting

FÖRSLAG 2016:27

LS 2015-0329

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

§ 79
Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

LS 2015-0329

Ärendebeskrivning

I enlighet med kommunallagens krav föreslås ett program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 11 mars 2016
Förslag till program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Förslag och yrkande

På sammanträdet föreligger landstingsrådsberedningens förslag i skrivelse den 23 mars 2016 (bilaga).
Följande yrkanden framförs:
Bifall från ordföranden Torbjörn Rosdahl (M) till landstingsrådsberedningens förslag.
I första hand återremiss från Susanne Nordling (MP) och Erika Ullberg (S) och i andra hand, om återremissyrkandet avslås, yrkas bifall till Miljöpartiets och Socialdemokraternas gemensamma förslag (bilaga).
Återremiss, från Gunilla Roxby Cromvall (V) enligt Vänsterpartiets förslag (bilaga).
Om återremissyrkandet avslås deltar inte Gunilla Roxby Cromvall (V) i beslutet.

Proposition

Ordföranden frågar om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras.
Landstingsstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag. Därefter ställer ordföranden sitt eget yrkande om bifall till landstingsrådsberedningens förslag mot Susanne Nordlings (MP) och Erika Ullbergs (S) yrkande om bifall till Miljöpartiets och Socialdemokraternas gemensamma förslag.
Ordföranden finner att landstingsstyrelsen bifaller ordförandens yrkande.

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen beslutar enligt landstingsrådsberedningens förslag föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anta program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare.

Reservation
Susanne Nordling (MP), Tomas Eriksson (MP) och Malin Karlsson (MP) samt Erika Ullberg (S), Dag Larsson (S), Talla Alkurdi (S), Tara Twana och Victor Harju (S) samt Gunilla Roxby Cromvall (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för sina egna yrkanden.

Beslutsexpediering:
Landstingsfullmäktige
Akt

Bilaga § 79

Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2016-03-23

LS 2015-0329

Landstingsstyrelsen

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Föredragande landstingsråd: Torbjörn Rosdahl

Ärendebeskrivning

I enlighet med kommunallagens krav föreslås ett program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anta program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare.

Landstingsrådsberedningens motivering

I Kommunallagen har en ny bestämmelse införts som innebär att landstinget ska anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

Landstinget har som en följd av beställar-utförarmodellen inom trafiken och vårdens områden, en väl utvecklad uppföljning och insyn som garanterar syftet med den nya bestämmelsen.

Programet blir som en konsekvens av detta till stor del en beskrivning av ett existerande arbetssätt.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 11 mars 2016
Förslag till program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Torbjörn Rosdahl

Carl Rydingstam

Stockholms läns landsting

Bilaga § 79

FÖRSLAG TILL BESLUT

LANDSTINGSSTYRELSEN
Miljöpartiet de gröna
Socialdemokraterna

2016-04-12

Ärende 12
LS 2015-0329

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att återremittera förslaget

att uppdra till landstingsdirektören att göra en genomlysning av uppföljningen av privata aktörer med syfta att förenkla, tydliggöra och förbättra uppföljningen

att landstingsdirektören får i uppdrag att återkomma med en analys av vårdvalen för att säkerställa att kostnadsutvecklingstakten minskar

att landstingsdirektören får i uppdrag att i programmet tydliggöra hur landstingets kommande miljöprogram ska vara en del i uppföljningen av de privata utförarna

att därutöver anföra

Miljöpartiet och Socialdemokraterna anser att det är bra med privata och idéburna utförare i offentlig finansierad verksamhet som ett sätt att öka mångfalden i vården. Med privata aktörer som utförare av offentlig service, som främst styrs genom avtal, krävs dock en tydlig och ändamålenslig uppföljning.

Alliansen skriver att landstinget redan har lång erfarenhet av att följa upp privata utförare och att det nya programmet därför till största del är en sammanställning av ett redan befintligt arbetssätt. Detta förhållningssätt vittnar tyvärr om både en avsaknad av insikt om de brister som finns i dagens uppföljning samt brister i den egna styrningen.

Som ett exempel lyfts det fram att den ”mångfald av styrdokument” som redan finns innebär att rutinerna för uppföljning av privata aktörer är goda. Detta ställer vi oss mycket skeptiska till. Många styrdokument innebär inte automatiskt att uppföljningen är god. För

många dokument kan istället leda till att aktörer inte vet vad som ska prioriteras, med suboptimering och ökad administrationsbörda till följd.

Idag är detaljstyrningen av landstingets verksamheter allt för omfattande, vilket också innebär onödiga kostnader för landstinget. Därför skulle vi vilja att Alliansen tog detta tillfälle i akt för ett genoföra en total genomlysning av dagens uppföljning av privata och interna aktörer med syfta att förenkla, tydliggöra och förbättra uppföljningen. Detta innebär tydligare ramar och mindre detaljstyrning.

Hälso- och sjukvården lider också av en allt för hög kostnadsutvecklingstakt inom ramen för vårdvalen. Behovet av att följa upp privata utförare inom vårdvalen för att säkerställa att kostnadsutvecklingen minskar nämns över huvud taget inte i dokumentet, vilket det borde.

Landstinget har under många år fått beröm för ett miljöarbete med höga ambitioner och bland annat blivit utnämnd till Sveriges miljöbästa landsting. En utmaning som dock hela tiden har funnits är hur miljöprogrammet ska bli styrande även för de privata utförarna.

Landstingets egna revisorer har också nyligen lyft fram att detta är ett problem när det handlar om energieffektivisering. Därför tycker vi det är problematiskt, att det i dokumentet inte nämns, hur eller på vilket sätt som SLL:s miljöprogram ska bli en del av styrningen och uppföljningen av de privata verksamheterna. Det är till och med så dåligt att förvaltningen anser att det inte finns några miljömässiga konsekvenser av beslutet. Detta trots att en tuffare styrning och implementering av landstingets miljöpolicy hos de privata utförarna helt uppenbart skulle ha en stor miljöförbättrande effekt.

Stockholms läns landsting

FÖRSLAG TILL BESLUT Bilaga § 79

Landstingsstyrelsen
Vänsterpartiet

2016-04-12

Ärende nr 12
LS 2015-0329

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Förslag till beslut
Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att återremittera ärendet för att inarbeta nedanstående synpunkter.

Vänsterpartiet välkomnar att landstinget nu tar fram ett program för uppföljning och insyn av privata utförare. Stockholms läns landsting är idag ett avskräckande exempel på hur privatiseringar av allmän välfärd leder till stora oklarheter om var det yttersta ansvaret för verksamheterna egentligen ligger. Den lagändring som ligger till grund för initiativet tydliggör att det övergripande ansvaret för kommuner och landsting kvarstår när en kommunal angelägenhet lämnas över till någon annan. Vi tycker därför att det är oroväckande att ambitionen för programmet inte sträcker sig längre än att beskriva existerande arbetssätt.

Landstinget behöver skärpa uppföljningen av de privata utförarna. Det skulle till exempel kunna ske genom att landstinget tillämpar Vita jobb-modellen, där entreprenörer och underentreprenörer förbinder sig att följa kollektivavtal eller villkor i enlighet med kollektivavtal och att detta följs upp systematiskt. Vidare behöver efterlevnaden av landstingets mål, policys och uppförandekod följas upp bättre. Vad blir till exempel konsekvensen för en privat utförare som inte följer landstingets HBT-policy eller upphandlar varor som tillverkats under förhållanden som inte är förenliga med ILO:s kärnkonventioner?

Privata verksamheter omfattas inte av den grundlagsstadgade meddelarfrihet som gäller i offentligt driven verksamhet. Det är i sig ett hinder för att eventuella oegentligheter ska avslöjas. Landstinget bör därför inrätta en whistle blower funktion som underlättar för personalen i de upphandlade verksamheterna att slå larm om missförhållanden.

Slutligen anser Vänsterpartiet att tydliga krav på vinstuttagsreglering ska ställas på alla utförare av skattefinansierad verksamhet i vården. Vi vill också utreda hur företag som har ägarsamband till skatteparadis kan uteslutas ur upphandlingar. En sådan reglering skulle öka allmänhetens insyn och förenkla en del av svårigheterna vad gäller gränsdragningar mot företagshemligheter.

Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Juridik och upphandling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-03-11

LS 2015-0329

Landstingsstyrelsen

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -03- 16
Dnr. LS 2015-0329
RotelI

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Ärendebeskrivning

I enlighet med kommunallagens krav föreslås ett program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 11 mars 2016
Förslag till program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anta program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
I kommunallagen har en ny bestämmelse införts som innebär att landstinget ska anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Ärendet avser ett förslag till program för uppföljning och insyn av kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare i enlighet med kommunallagens krav. Mot bakgrund av landstingets beställar-utförarmodell på trafikens och vårdens områden kommer programmet framför allt att vara aktuellt där men det är även tillämpligt inom andra områden av landstinget. Landstinget har redan ett antal olika styrdokument för uppföljning och insyn som garanterar syftet med den nya bestämmelsen. Förslaget till program blir därför till stor del en sammanställning av dessa.

Bakgrund
Kommunallagen stadgar sedan den 1 januari 2015 att fullmäktige för varje mandatperiod ska anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska även anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Syftet med lagändringarna är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare samt att öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

Överväganden
Stockholms läns landsting har under en lång tid arbetat med en mångfald av privata utförare av kommunala angelägenheter. Detta är särskilt tydligt inom vård och kollektivtrafik där landstinget tillämpar en beställar-utförarmodell. Det är därför framför allt hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden som beslutar om kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare inom landstinget. Detta program gäller emellertid i tillämpliga delar även för övriga nämnder och förvaltningar inom landstinget som anlitar privata utförare för kommunala angelägenheter.

Mot bakgrund av den långa och omfattande erfarenheten som landstinget har av privata utförare av kommunala angelägenheter så finns goda rutiner för att kontrollera och följa upp verksamhet som genom avtal lämnas till privata utförare. Detta märks bl.a. genom den mångfald av styrdokument som redan finns på området och som bl.a. styr arbetet med förfrågningsunderlag och avtal.

Genom det föreslagna programmet för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare lyfts det viktiga arbetet med uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare till en högre strategisk nivå och de styrdokument som finns på området sammanlänkas. Dessutom bedöms uppföljningen och kontrollen förbättras ytterligare. Bedömningen är dock att inga nya rapporteringsrutiner eller dylikt behöver införas för att leva upp till kommunallagens krav.

Programmet har framtagits i samarbete med hälso- och sjukvårdsförvaltningen och trafikförvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Anne Rundquist
Chefsjurist

Stockholms läns landsting

Diarienummer
LS 2015-0329

Riktlinjer

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Gäller för de nämnder och förvaltningar inom Stockholms läns landsting som anlitar privata utförare för kommunala angelägenheter

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Bakgrund

Kommunallagens krav

Sedan den 1 januari 2015 stadgar 3 kap. 19b § kommunallagen att fullmäktige för varje mandatperiod ska anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska även anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Syftet med förändringarna i kommunallagen är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare samt att öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

När vården av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare ska landstinget kontrollera och följa upp verksamheten enligt 3 kap. 19 § kommunallagen. Enligt 3 kap. 19 a § kommunallagen ska landstinget genom avtal med privata utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

Huvudmannaskap och privata utförare

Stockholms läns landsting är huvudman för flertalet tjänster inom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik och är därmed enligt lag ansvarig för att tillhandahålla tjänster med tillfredsställande kvalitet. Landstinget är huvudman för sina angelägenheter oavsett vem som är utförare dvs. även om landstinget lämnat över vården av en kommunal angelägenhet till privata utförare.

Med privat utförare avses enligt 3 kap. 18 c § kommunallagen en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. En privat utförare saknar kommunalt ägande och ett hel- eller delägt kommunalt bolag och sådana stiftelser eller föreningar som avses i 3 kap. 18 b § kommunallagen är därmed inte att betrakta som privata utförare.

Stockholms läns landsting tillämpar en beställar- utförarmodell för styrning av vård och kollektivtrafik. Modellen grundas på principen att nämnderna ska besluta vad som ska göras och verksamheterna ska stå för att omsätta detta i praktiken. Det är därför som framför allt hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden beslutar om kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare inom landstinget. Detta program gäller emellertid i tillämpliga delar även för övriga nämnder och förvaltningar inom landstinget som anlitar privata utförare för kommunala angelägenheter.

Inom landstinget finns en mångfald av privata utförare av kommunala angelägenheter från enskilda näringsidkare till stora aktiebolag. Uppdrag förutsätter offentlig upphandling enligt lagen (2007:1092) om offentlig upphandling (”LOU”) och lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (”LUF”) eller att valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (”LOV”) införs. De utförare som vunnit en upphandling eller godkänts i ett valfrihetssystem tecknar avtal med landstinget.

Mål och strategier

Landstingsfullmäktige fastställer i samband med budget och flerårsplaner ett antal mål som ska prioriteras för att länets invånare ska ha en så attraktiv region som möjligt att leva i. Målen syftar till att skapa förutsättningar för ett landsting som väl svarar mot invånarnas krav på god service och ett attraktivt län. Målen och strategierna gäller hela landstingets verksamhet och därmed även i de delar som utförs av privata utövare.

De senast fastslagna målen för landstinget, för 2016, är som följer.

En ekonomi i balans
- God ekonomisk hushållning

Förbättrad tillgänglighet och kvalitet i hälso- och sjukvården
- Vård i rätt tid
- Säker vård
- Hög effektivitet
- Högt förtroende för vården

Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem
- Attraktiva resor
- Tillgänglighet och sammanhållen region
- Effektiva resor med låg miljö- och hälsopåverkan

Ett fritt, tillgängligt kulturliv med hög kvalitet

- Barn och unga prioriteras
- Konst och kultur i vården
- Fördjupat samarbete kring kulturella och kreativa näringar

Hållbar tillväxt och utveckling

- En ledande tillväxtregion
- Effektivt miljöarbete
- Socialt ansvarstagande
- Säkra processer

Attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare

- Stolta medarbetare
- Chef- och ledarskap
- Utvecklad arbetsorganisation
- Systematisk kompetensutveckling

För att nå de övergripande målen finns nedbrutna mål som har en tydlig koppling till de övergripande målen och visar på prioriterade områden som ska göra det möjligt att nå de övergripande målen. Uppföljning sker i samband med bokslut och mätningen sker med hjälp av indikatorer. De övergripande målen ska bedömas över tid och anses uppfyllda då minst hälften av de samlade indikatorerna under respektive mål är uppfyllda. De nedbrutna målen anses uppfyllda då minst hälften av de underliggande indikatorerna är uppfyllda.

Fullmäktige har även beslutat om följande strategiska planer för framtiden.

- Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2010
- Framtidsplan för hälso- och sjukvården
- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län

Satsningar på och utveckling av hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och tillväxt i regionen utgår från de tre ovanstående planerna som innehåller viktiga strategier för att nå landstingets långsiktiga mål. Landstinget skapar på så sätt förutsättningar för fortsatt tillväxt och för att Stockholms län ska kunna nå visionen att bli Europas mest attraktiva storstadsregion

Befintliga styrdokument

Det finns redan idag ett flertal styrdokument som rör här aktuella områden. Nedan följer en sammanställning och sammandrag av ett urval av dessa.

Styrande dokument för hälso- och sjukvården

Strategi för systematisk uppföljning och granskning av hälso- och sjukvården i Stockholms läns ländsting[1]
Målet för hälso- och sjukvården är enligt hälso- och sjukvårdslagen en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen. Utifrån behov ges en patientfokuserad vård i rimlig tid som är säker, kunskapsbaserad, ändamålsenlig, jämlik och effektiv som bidrar till ett förbättrat hälsoläge bland länets invånare.

För att kunna genomföra målen för hälso- och sjukvården är granskningen och uppföljningen central varför en långsiktig strategi föreslås. Strategin kompletteras med en handlingsplan där konkreta åtgärder föreslås. Syftet med uppföljningen och granskningen är att garantera att medborgarna får en effektiv vård. Uppföljningen och granskningen ska också fungera preventivt med syftet att förhindra oegentligheter. En övergripande målsättning med uppföljningen och granskningen är att skapa en helhetssyn och integrera denna med övrigt arbete för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Det handlar också om att få ökad kunskap om förekomsten av och orsakerna till fel och misstänkta oegentligheter.

1. Uppföljning och granskning på systemnivå.

Målet är en god kännedom om hur hälso- och sjukvården i länet fungerar på en övergripande systemnivå.

2. Uppföljning och granskning av avtal

Målet är att säkerställa att vårdgivaren fullgör sitt uppdrag enligt lagar och avtal.

Strategier är bl.a. som följer
- Avtal ska utvecklas så att uppföljning och granskning underlättas
- Uppföljning och granskningen ska bygga på kunskap om var fel förekommer och vilken typ av fel det handlar om

[1] Hälso- och sjukvårdsdirektören, verkställighetsbeslut 2011-08-23, HDIR 11250

- Uppföljning och granskning ska vara dokumenterad
- Vårdgivarnas administrativa kostnader för rapportering ska begränsas
- Samarbete ska ske med vårdgivare, myndigheter och organisationer vid granskning och uppföljning.

3. Utredning av misstänkta oegentligheter

Målet är att inga oegentligheter med skattebetalarnas pengar får förekomma i Stockholms läns landsting.

Strategier är bland annat som följer.

- Förvaltningen ska ha god överblick och kunna uttala sig om förekomsten av oegentligheter
- Signaler om misstänkta oegentligheter ska alltid följas upp
- Insatser och resultat av arbetet med misstänkta oegentligheter ska tydligt och öppet redovisas årligen
- Arbetet med misstänkta oegentligheter ska vara väl utrett och dokumenterat
- Regelverket ska utformas med syfte att förhindra oegentligheter, vilket bl.a. innebär att det ska vara tydligt och enkelt

Förvaltningen ska årligen ta fram en plan för vilka uppföljningar och granskningar som ska genomföras på systemnivå. Arbetet med uppföljning och granskning justeras årligen utifrån uppdaterade risk- och konsekvensanalyser. Detsamma gäller de riktade insatserna för utredning av oegentligheter. Utifrån ovanstående tas en revisionsplan fram för det kommande året och denna bör ingå som en del i arbetet med verksamhetsplanering som görs på förvaltningen. Resultatet rapporteras till nämnden i samband med delårsbokslut och årsbokslut.

Handlingsplan för systematisk uppföljning och granskning av vården 2012 för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen[2]
Utifrån fastlagd strategi föreslås konkreta åtgärder bl.a. ska uppföljningen och granskningen utvärderas, risk- och konsekvensanalyser tas fram årligen som utgångspunkt för arbetet med uppföljning och granskning, lokala handlingsplaner för uppföljning och granskning tas fram, systematisk kontroll av vårdgivare som har avtal, utveckla statistiska rapporter för uppföljning och granskning.

[2] Ekonomi och HR,PM 2011-11-17

Styrande dokument för kollektivtrafik

Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län
Kollektivtrafik på vatten[3]

Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län[4]

Trafiksatsning Stockholm
Ett samarbete för en växande region

Riktlinjer för internrevisionen vid AB Storstockholms Lokaltrafik (SL)
Juridik och Internrevision, 2012 [5]

Internrevisionen ska fortlöpande granska all verksamhet som SL bedriver eller ansvarar för.

Rutin för upphandling och inköp på Trafikförvaltningen[6]
Syftet med rutinen är att beskriva hur upphandlingar och avrop/beställningar från befintliga kontrakt ska genomföras vid förvaltningen. Målsättningen är att dessa sker i enlighet med gällande regelverk och bidrar till att förvaltningen effektivt utnyttjar sina resurser.

Juridisk och ekonomisk granskning av avtal[7]
Innehåller regler för när och hur granskning av avtal ska ske av jurist och controller för att säkerställa att avtal är förenliga med tillämpliga lagar och policys inom Stockholms läns landsting samt att behöriga beslutsfattare är medvetna om eventuella juridiska och ekonomiska risker.

Förvaltningshandboken[8]
Handboken tillämpas bland annat som stöd och vägledning med att förvalta trafikförvaltningens avtal. För att uppnå målbilden ”Koll på anläggning och affär ger nöjd resenär” behöver man vara affärsmässig och följa upp avtal. I handboken beskrivs bl.a. gemensamt arbetssätt för uppföljning av avtal och arbetssätt för uppföljning av avtal utifrån specifika områden, metodstöd och stödsystem samt dokumenthantering.

---

[3] Landstingsfullmäktige 2013-09-17, LS 1306-0887
[4] Landstingsfullmäktige LS 1207-0962
[5] SL-2012-01930
[6] 2014-07-01, SL-2011-06222
[7] Administrativ bestämmelse fastställd 2016-02-12, Trafikförvaltningen, Ledningsstaben, Juridik, TN-S-584157

[8] Administrativ bestämmelse fastställd 2016-02-22, Trafikförvaltningen, Trafikavdelningen Stab, SL-S-648626

Generella styrdokument

Budget och flerårsplaner[9]
Landstingets viktigaste styrdokument är budgeten som beskriver mål, satsningar, ekonomiska ramar samt anger inriktning för vad landstingets verksamheter ska uppnå. Landstingsfullmäktige beslutar årligen om budget och flerårsplaner.

Upphandlingspolicy[10]
Policyn, inklusive tillhörande riktlinjer, gäller vid alla upphandlingar som genomförs av landstinget – dess nämnder och styrelser samt bolag och stiftelser där landstinget har bestämmande inflytande. Policyn lyfter fram upphandling som ett medel att frigöra resurser och som ett medel att främja hållbar utveckling samt anger övergripande målsättningar som ska beaktas vid genomförandet av upphandlingar. Enligt policyn ska vid samtliga samordnade upphandlingar samt övriga upphandlingar som omsluter betydande värden, alltid en upphandlingsstrategi innehållande riskanalys och kvalitetssäkringsmoment upprättas. Upphandlingar och upphandlingskontrakt (avtal) ska aktivt följas upp, såväl inom verksamheter som övergripande på koncernnivå avseende ekonomiskt utfall, krav som angivits i avtalet och krav som ställts vid upphandlingstillfället.

Riktlinjer för upphandling[11]
I riktlinjerna hänvisas till vad som sägs i policyn angående uppföljning och uttalas bland annat följande. Uppföljning ska ske såväl på verksamhetsnivå som på landstingsnivå och bl.a. redovisas i Upphandlingsbokslutet som ingår som en del i landstingets årsbokslut. I syfte att möjliggöra för uppföljning ska landstingets verksamheter använda ändamålsenliga system för beställning och uppföljning. Härutöver ska redovisning ske på så sätt att uppgifterna är transparenta såväl över tiden som mellan olika verksamheter inom landstinget. Landstingets verksamheter ansvarar själva för att det system som används är ändamålsenligt och att data för uppföljning kan extraheras och införlivas i den landstingsövergripande uppföljningen.

---

[9] Den senaste är Mål och budget för år 2016 och plan för åren 2017-2018 samt investeringsbudget för år 2016 och inriktningsnivåer för planåren 2017-2020 för Stockholms läns landsting, LS 2015-0039, 1212-1542
[10] Landstingsfullmäktige 2010-02-10 (LS 0912-1005)
Reviderad av landstingsstyrelsen 2011-02-15

[11] Landstingsfullmäktige 2010-03-16, LS 1406-0790, Reviderad 2014-10-14

Landstingsfullmäktiges program

Landstingsfullmäktige ska under varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för när kommunala angelägenheter bedrivs av privata utförare. Krav som programmet lägger fast kan endast påverka förfrågningsunderlag och avtal framåt i tiden.

Fullmäktige uppdrar i och med detta program till styrelsen och nämnder att med utgångspunkt från programmet ansvara för att säkerställa att varje privat utförare inom dess ansvarsområde bedriver verksamheten enligt de

- lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten,
- de mål och riktlinjer som fullmäktige och nämnder eller styrelsen fastställer för respektive verksamhet som ovan nämnda styrdokument,
- de avtal som tecknas med respektive utförare.

När landstinget beslutat att en privat utförare genom avtal ska utföra ett uppdrag ska uppföljning ske framför allt

- som kontroll av att uppdrag utförs i enlighet med avtal, förfrågningsunderlag och anbud, samt
- som ett led i att utveckla verksamheten.

När verksamhet har överlämnats till privata utförare genom avtal ska landstinget kontrollera och följa upp verksamheten. Eftersom invånarna är beroende av verksamheten är kravet på uppföljning och kontroll viktigt samt att identifiera vilka risker som kan finnas.

Varje nämnd ansvarar för uppföljning och kontroll inom sitt ansvarsområde och svarar också för att detta regleras i förfrågningsunderlag och avtal med varje utförare. I avtalen ska säkras att utföraren biträder landstinget vid uppföljning och utvärdering av verksamheten, lämnar nödvändiga statistikuppgifter till landstinget samt rapporterar in nödvändiga uppgifter till landstinget, i nationella register eller till andra myndigheter. Avtalet ska även reglera hur landstingets uppföljningar återrapporteras till utföraren och redovisas för allmänheten.

Landstingsfullmäktige har fastställt mål som gäller för landstingets samtliga verksamheter, även de som drivs i privat regi på uppdrag av landstinget. Utifrån dessa har styrelsen och varje nämnd fastställt ett antal mål, indikatorer och nyckeltal avsedda att användas för att följa att verksamheten bedrivs och utvecklas i linje med målen.

Styrelsen och varje nämnd ansvarar för att återrapportera måluppfyllelse och resultat kopplat till målen. Detta sker i samband med delårsuppföljningar och i årsredovisning.

Utöver måluppfyllelse ska styrelsen och varje nämnd följa upp de avtal som tecknats med privata utförare av kommunala angelägenheter. Denna avtalsuppföljning ska ske löpande men behöver inte återrapporteras separat till fullmäktige utan hanteras i andra former.

Allmänhetens insyn

Varje nämnd ska i avtal med privata utförare tillförsäkra sig sådan information som gör det möjligt att ge allmänheten skälig insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare. Informationen som begärs in från privata utförare ska ha en koppling till upphandlingen och den verksamhet som upphandlas och inte ställa högre krav än som är rimligt.

Vad gäller de landstingsägda bolagen noteras att landstingsfullmäktige den 17 februari 2015 fastställt ett tillägg i de generella ägardirektiven som syftar till att säkerställa allmänhetens insyn när uppdrag lämnas över av bolag till privata utförare, LS 1411-1289. I de generella ägardirektiven har det införts en ny bestämmelse som lyder ”Bolaget ska ge allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare”.

Utföraren ska kunna lämna information när landstinget begär det och genom denna information ska allmänheten få insyn i hur uppdraget utförs. Nämnden ska i sin begäran precisera vilken information som efterfrågas. Utförarens skyldighet att lämna uppgifter begränsas till att omfatta sådant kan lämnas utan betydande merarbete och som inte strider mot lag eller annan författning. Information som lämnas till landstinget ska inte anses utgöra företagshemligheter enligt lag om skydd för företagshemligheter.

Det ankommer på respektive nämnd att i samband med upphandling eller valfrihetssystem reglera att allmänhetens insyn tillgodoses genom förfrågningsunderlag och avtal.